

Når inseminerer vi?

Det avgjørende er når eggløsningen inntreffer og hvor lenge egg og sædceller kan holde seg levende og befruktningsdyktige i børen.

Sædcellene må gjennomgå en modningsprosess før de er i stand til å befrukte eggcellen. Levende, ferdigmodnede sædceller må være på plass i egglederen når eggløsningen skjer eller like etter at eggløsningen har skjedd.

Som vi ser av kurven over drektighetsprosjenter (se neste side), blir resultatene fort dårligere hvis vi er for tidlig eller for sent ute med inseminasjonen. I praksis har vi brukbare resultater i en periode på 15 timer. Målet for brunstkontrollen må være å få en formening om når kua har kommet i høgbrunst og helst få inseminert i slutten av denne eller i løpet av de første timene av etterbrunsten. Det viser seg vanskelig å bestemme dette sikkert. Vi kan heller ikke regne med at inseminøren kan komme akkurat når vi ønsker.

Drektighetsskiva viser inseminasjonsdato, tid for drektighetskontroll samt tid for kalving og avlating.

Som en generell rettesnor kan vi bruke:

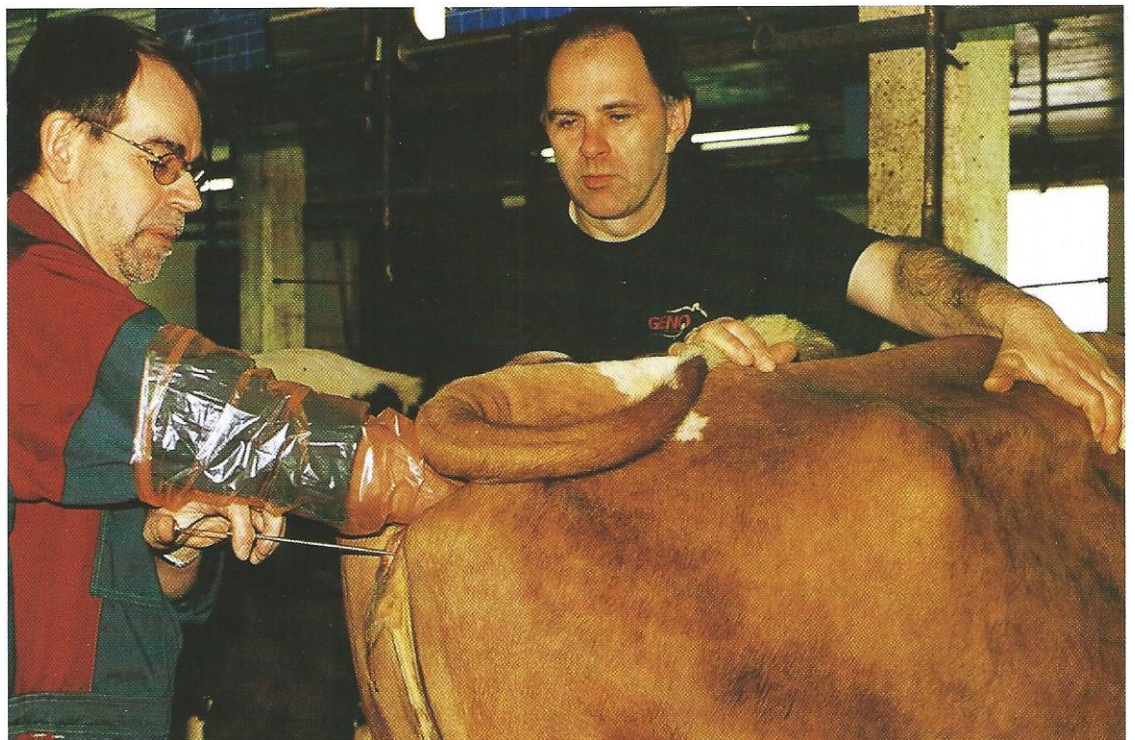
- Kyr som er i høgbrunst på morgenen, bør insemineres samme dag (helst på ettermiddagen), eller tidlig neste dag.
- Kyr som kommer i høgbrunst senere på dagen eller kvelden, insemineres neste dag.

Når skal du begynne å inseminere etter kalving?

Etter kalving trenger børen en viss tid på å trekke seg sammen til normal størrelse igjen og til å rense seg for urenheter. Begynner vi for tidlig, resulterer det svært ofte i flere omløp. Vi anbefaler at du venter minimum 6 uker. Helst bør kua ha vært i brunst en gang før den brunsten du ønsker å inseminere på.

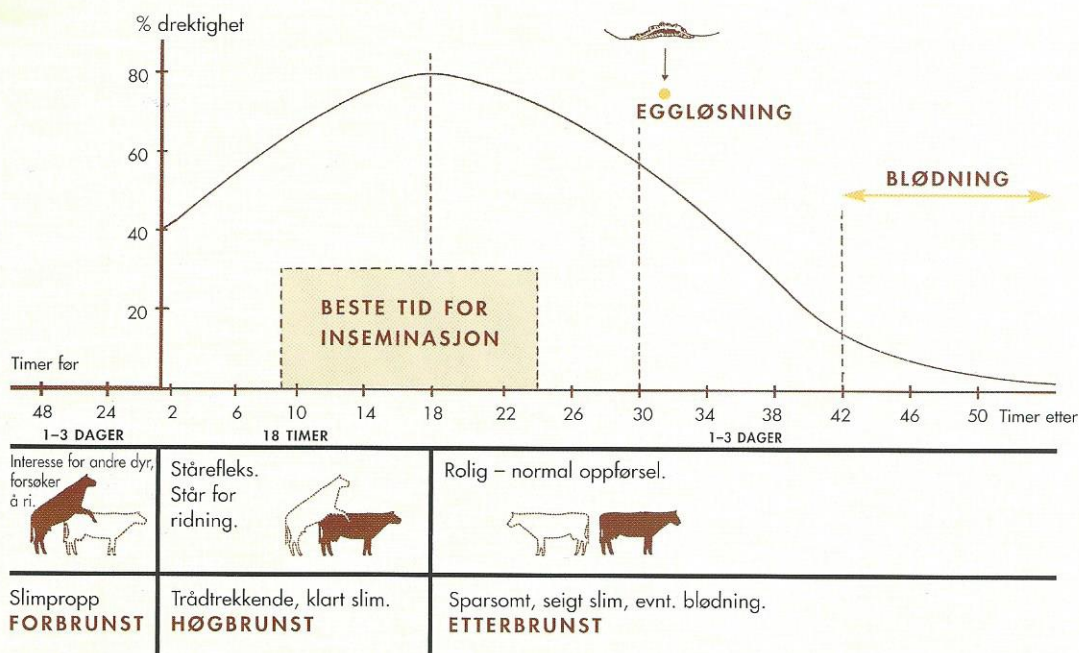
Noen nøkkeltall

	Gjennomsnittsverdier
Brunstens lengde	18 timer
Eggløsning	12 timer etter høgbrunstens slutt
Eggcellens levetid	4-6 timer
Sædcellens levetid	(18)-24 timer
Sædcellens modningstid	3-6 timer

Det er en stor fordel at bonden møter opp når du skal inseminere.

Beste inseminasjonstidspunkt er siste halvdel av høgbrunsten og de første 6 timene av etterbrunsten.

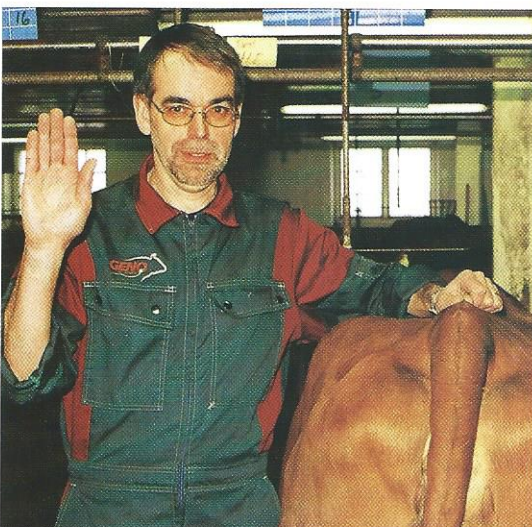
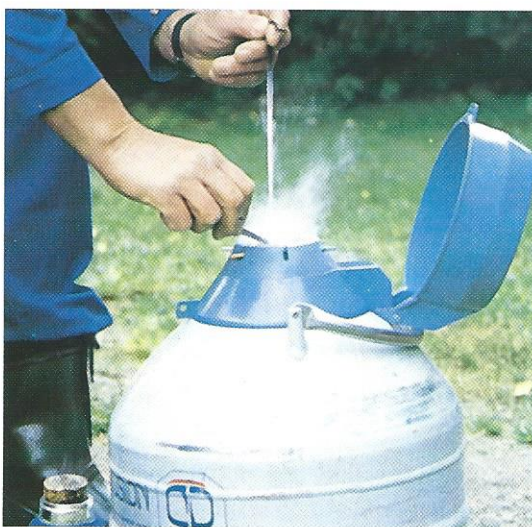
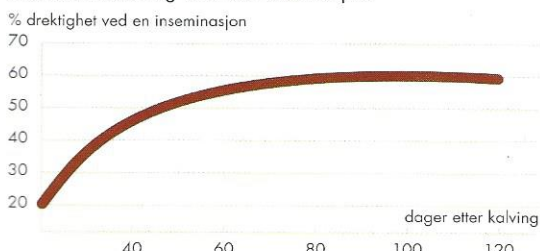
Er kua skikket for inseminasjon?

Ikke alle kyr som inseminøren blir bedt om å inseminere, er skikket til dette. En viss sortering må skje, og en slik sortering skjer best ved et godt samarbeid mellom eier, semintekniker og/eller veterinær.

Eier og inseminør må være oppmerksomme på følgende faresignaler og unnlate å inseminere ved:

- Pussaktig utflod, urent eller fnokket slim (børkatarr).
- Forstørret ytre kjønnsåpning, nedsunkne bekkenbånd, unormal sliming eller uregelmessige lange eller korte brunstmellomrom (cyster, falske brunster).
- Brunsttegn eller til og med blødning hos drektige kyr. Inseminasjon på drektige kyr kan framkalle abort.
- Manglende sikre brunsttegn. Inseminasjon utenom brunst kan forårsake infeksjon i børen.

Avstand fra kalving til første inseminasjon.

Årlig insemineres rundt 400 000 kyr og kviger i Norge. Om lag 46 prosent av inseminasjonene utføres av seminteknikere, resten av veterinærer og studenter. God avlsplanlegging bidrar til å utnytte avlsmaterialet best mulig både i det enkelte fjøs og for hele landet. Når du setter opp avlsplan, er det viktig å velge rett okse til rett ku.

Stopp! Ikke alle dyr er skikket til inseminering ved ønsket tidspunkt.